

ARCHEOLOGIE • BOUWHISTORIE

ARCHEOLOGIENOTA: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

GRIMBERGEN, VILVOORDSESTEENWEG 159A-163

A. DEVROE
FEBRUARI 2020

COLOFON

Project

Archeologienota – Grimbergen, Vilvoordsesteenweg 159A-163

Opdrachtgever

Aldi nv
Erasmuslaan 20
1804 Cargovil - Zemst

Opdrachtnemer

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv
Lemmensstraat 34
2800 Mechelen
0472/59.31.41
annika.devroe@gmail.com
BE 0680.617.128

Erkende archeoloog: Annika Devroe, OE/ERK/Archeoloog/2015/00085

© 2020 Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bv

Annika Devroe Archeologie & Bouwhistorie bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd of aangepast worden, opgeslagen worden in een geautomatiseerd gegevensbestand, en/of openbaar gemaakt worden in enige vorm of wijze ook, elektronisch, mechanisch, door fotokopie of enige andere wijze, zonder voorafgaandelijk toestemming van de opdrachtgever. Dit met uitzondering van de door de architect aangeleverde plannen. Deze blijven eigendom van deze laatste.

INHOUD

Inhoud	0
1. Gemotiveerd advies	1
2. Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem	2
2.1. Administratieve gegevens	2
2.2. Onderzoeksstrategie, -methode en -technieken	2
2.2.1. Proefsleuvenonderzoek.....	3
2.2.2. Voorwaarden onderzoek.....	5
2.3. Voorziene afwijkingen van de Code van Goede Praktijk.....	5
3. Figurenlijst.....	6

1. GEMOTIVEERD ADVIES

Het projectgebied is gelegen ten zuidoosten van het centrum van Grimbergen. Het projectgebied grenst in het zuidwesten aan de Vilvoordsesteenweg. Momenteel is het deels bebouwd en verhard, deels tuin- en groenzone.

Op basis van het Digitaal Hoogtemodel en de hoogteprofielen kan gesteld worden dat het projectgebied op ca. 38,8-42,5 m TAW ligt. Het terrein stijgt in zuidwestelijke richting. Ze ligt op de helling van een noordoost-zuidwest georiënteerde rug met ten noorden de vallei van de Maalbeek en ten zuiden de vallei van de Tangebeek. Op ca. 870 m ten noorden van het projectgebied loopt de Maalbeek, op ca. 1240 m ten zuiden de Tangebeek. De bodemkaart wijst op droge leembodems. Landschappelijk en bodemkundig kan de ligging als gunstig beschouwd worden voor menselijke aanwezigheid en dit vanaf de metaaltijden. In het kader van steentijdsites ligt het projectgebied te ver af van een waterloop.

In de omgeving werd nog maar nauwelijks archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het ontbreken van archeologische sites heeft dan ook eerder te maken met het ontbreken van systematisch archeologisch onderzoek. Recent archeologisch onderzoek aan de Kerkeblokstraat en aan de Grote Kerkevoetweg wijzen op vondsten vanaf de IJzertijd. Deze locaties bevinden zich iets meer naar de Maalbeek toe. Het projectgebied ligt nabij een kruispunt van verschillende wegen waardoor dit een interessante locatie kan geweest zijn. Ter hoogte van het projectgebied kunnen dan ook sporen en vondsten uit oudere periodes verwacht worden. Gezien de beperkte kennis uit de omgeving is er reeds snel kenniswinst bij bijkomend onderzoek.

Op basis van het bureauonderzoek kan niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet. De verzamelde gegevens geven een laag potentieel voor de 18de eeuw. Naar oudere periodes toe wordt het archeologisch potentieel als middelmatig tot hoog ingeschat. Op basis van vondsten en sporen uit de omgeving kan men sporen vanaf de metaaltijden verwachten.

De huidige bebouwing en verharding heeft de ondergrond reeds deels verstoord. Tot welke diepte dit gebeurde is onduidelijk. De woningen in de zuidoostelijke hoek zijn mogelijk deels onderkelderd. De zone waar geen gebouwen staan bleven mogelijk onaangeroerd.

De geplande werken voorzien in een ondergrondse parking. Gezien de bestaande helling op het terrein zal deze kelder deels 2 m onder het maaiveld gaan en zal deels slechts de teelaarde afgegraven dienen te worden. Deze werken zullen eventueel aanwezige archeologische resten verstoren.

Gezien het archeologisch potentieel, de geplande werken en het potentieel op kenniswinst is bijkomend onderzoek noodzakelijk. Dit zal echter via een uitgesteld traject verlopen aangezien het perceel nog bebouwd en verhard is waardoor onderzoek momenteel niet mogelijk is.

2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN VOOR UITGESTELD VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM

2.1. ADMINISTRATIEVE GEGEVENS

Locatie: Vlaams-Brabant, Grimbergen, Vilvoordsesteenweg 159A-163

Bounding box: punt 1 (NW) – X 150999,031 Y 179976,104

Punt 2 (ZO) – X 151078,737 Y 179874,021

Kadaster: Grimbergen, afdeling 3, sectie H, percelen 91I2, 91r2, 91a3, 91g3

Oppervlakte projectgebied: ca. 3969 m²

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.

2.2. ONDERZOEKSSTRATEGIE, -METHODE EN -TECHNIEKEN

Na het bureauonderzoek werden de verschillende vooronderzoeken zonder ingreep in de bodem afgewogen. Hiervoor werden telkens volgende vier criteria overlopen:

Is het mogelijk deze methode toe te passen op dit terrein?

Is het nuttig deze methode toe te passen op dit terrein (levert het iets op)?

Is het overdreven schadelijk voor het bodemarchief deze methode toe te passen op dit terrein?

Is het noodzakelijk deze methode toe te passen op dit terrein (kosten-batenanalyse)?

Geofysisch onderzoek kan nuttig zijn op zeer grote terreinen waar grote structuren zoals brede grachten, wallen en stenen constructies verwacht worden. Aangezien de verwachting van type sporen momenteel ongekend is, kan het zijn dat het onderzoek weinig oplevert. Bovendien kan bij dit type vooronderzoek de afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden en dienen er bijkomend proefsleuven aangelegd te worden. Op basis van de kosten-batenanalyse wordt dit onderzoek niet voorgesteld.

Een veldkartering is vooral nuttig op landbouwgronden die net geploegd worden. Een veldkartering is niet mogelijk aangezien het terrein grotendeels verhard en bebouwd is. Veldkartering geeft bovendien enkel een beeld van de bovenste laag. Vondstarme periodes kan men op deze manier niet detecteren waardoor proefsleuven toch noodzakelijk blijven.

Op basis van het bureauonderzoek lijkt het projectgebied enkele verstoringen te kennen ter hoogte van de huidige bebouwing en verharding. Een landschappelijk bodemonderzoek zou hier meer uitsluitsel kunnen over geven, net als over de gaafheid van het bodemprofiel. Aangezien het terrein momenteel grotendeels verhard en bebouwd is, zouden enkel mechanische boringen mogelijk zijn en zou men ook geen beeld kunnen krijgen ter hoogte van de gebouwen. Gezien de kosten-batenanalyse wordt dit niet voorgesteld. Een duidelijk beeld van de bodemopbouw kan bovendien beter verkregen worden uit de profielen in een proefsleuvenonderzoek dan in boorkernen.

Er zijn geen aanwijzingen voor steentijdsites in de buurt. Het projectgebied bevindt zich bovendien niet nabij een waterloop. Onderzoeken in functie van steentijd (landschappelijk/verkennd/waarderend booronderzoek, proefputten) worden dan ook als niet nuttig geacht. Gezien de kosten-batenanalyse worden deze onderzoeken dan ook niet geadviseerd.

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek wordt dan ook een vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven geadviseerd. Op deze manier kan meteen een goed beeld verkregen worden van het archeologisch potentieel en eventuele verstoringen.

2.2.1. PROEFSLEUVENONDERZOEK

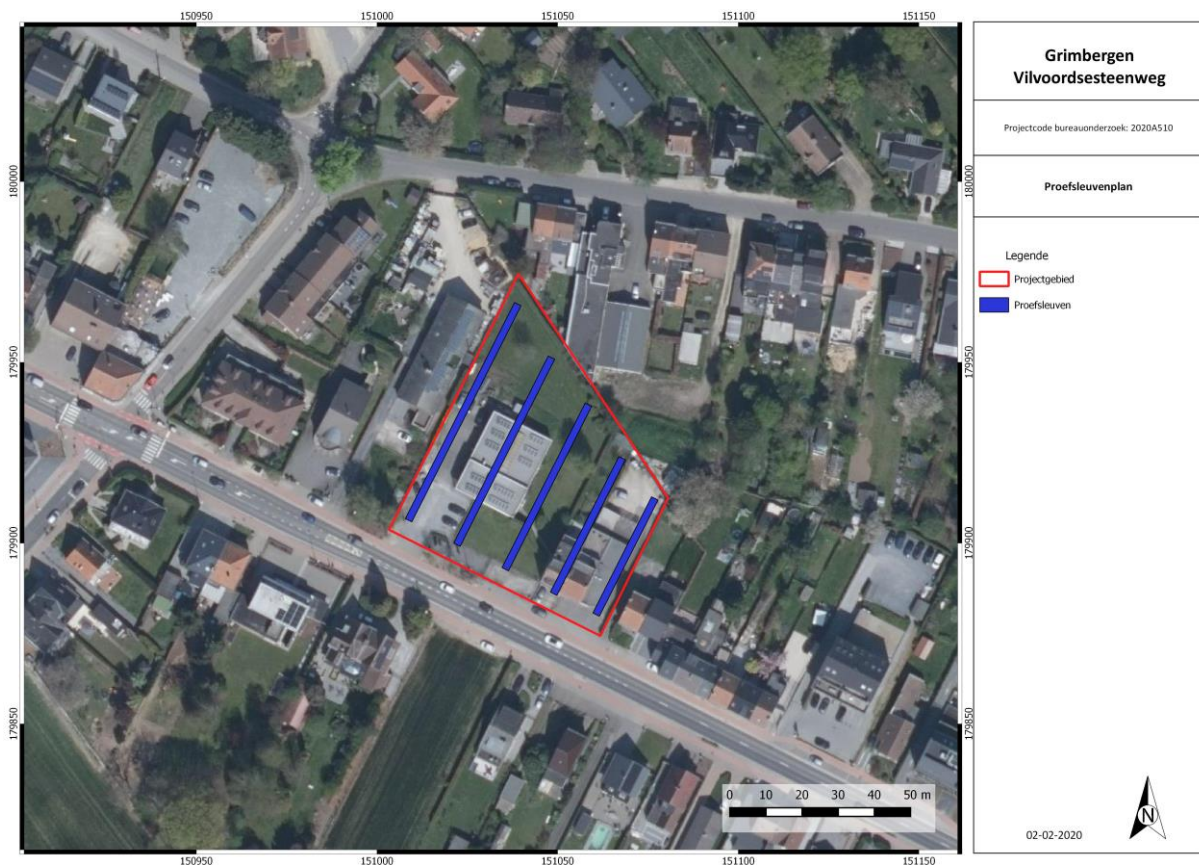
Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven is een archeologische evaluatie van het terrein. Op basis van het bureauonderzoek kon niet aangetoond worden of een archeologische site aanwezig is of niet, maar via dit onderzoek kan het archeologisch potentieel nagegaan worden. Het onderzoeksgebied (ca. 3969 m²) zal door middel van parallelle continue proefsleuven onderzocht worden.

Hierbij dienen volgende onderzoeksvragen beantwoord te worden:

- Welke zijn de waargenomen horizonten in de bodem, beschrijving + duiding?
- In hoeverre is de bodemopbouw nog intact? Waardoor kan het ontbreken van een horizont verklaard worden? Is er een bodemkundige verklaring voor de (partiële) afwezigheid van archeologische sporen?
- Zijn er bodemsporen aanwezig? Zo ja, zijn deze van natuurlijke of antropogene aard?
- Wat is de bewaringstoestand van de sporen?
- Op welk(e) niveau(s) manifesteren de archeologische sporen zich?
- Maken de antropogene sporen deel uit van één of meerdere structuren? Kan op basis van het sporenbestand in de proefsleuven een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de occupatie? Zijn er indicaties voor de inrichting van een erf/nederzetting?
- Kan op basis van gerecupereerd materiaal uitspraak gedaan worden over de datering? Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Geven de resultaten aanleiding tot vervolgonderzoek? Zo ja, wat is de ruimtelijke afbakening van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

- Welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- Zijn er voor de beantwoording van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke type staalnames zijn noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Is behoud in situ op basis van de resultaten van het vooronderzoek mogelijk?

De sleuven worden ongeveer noordoost-zuidwest georiënteerd, haaks op de Vilvoordsesteenweg. Indien blijkt dat de bestaande bebouwing of verharding de ondergrond volledig verstoord, dan dienen niet alle sleuven aangelegd te worden, maar dienen proefputten aangelegd te worden zodat de verstoord zone afgebakend kan worden. De sleuven hebben een breedte van 2 m en een maximale afstand van 15m van middelpunt tot middelpunt. Er zal minstens 10% van het onderzoeksgebied door middel van proefsleuven onderzocht worden, aangevuld met 2,5% dwarssleuven en/of kijkvensters. De hoeveelheid en locatie van dwarssleuven en/of kijkvensters zijn vrij te bepalen door de erkend archeoloog/veldwerkleider. Een keuze voor of tegen het aanleggen van dwarssleuven en/of kijkvensters wordt gemotiveerd in het verslag van resultaten van het proefsleuvenonderzoek. Kijkvensters en/of dwarssleuven kunnen bijvoorbeeld aangelegd worden om na te gaan of aangetroffen paalkuilen deel uitmaken van een structuur, maar kunnen evenzeer aangelegd worden om een meer exacte afbakening van een archeologische site te bekomen.

Figuur 2: Voorstel proefsleuvenplan. © Devroe bv 2020

De aanleg van deze sleuven gebeurt met een graafmachine met een niet-getande graafbak van 2 m breed. Het eerste vlak wordt aangelegd op een eerste leesbaar archeologisch niveau. Indien er meerdere archeologische niveaus aanwezig zijn, wordt elk niveau apart gewaardeerd. Er wordt momenteel van uitgegaan dat het om een site zonder complexe verticale stratigrafie gaat en er maar één niveau aanwezig is. Er wordt dagelijks voorzien in een volledige opmeting van sleuven, kijkvensters en sporen. Dit betekent dat er dagelijks een recent en aangevuld grondplan beschikbaar is, dat op elk moment aangeleverd kan worden. Er dient een selectie van de sporen gecoupeerd te worden die afdoende is om de onderzoeksvragen te beantwoorden. In vermoedelijke diepe sporen

zoals waterputten en waterkuilen wordt een boring gezet om te verifiëren of het om een dergelijk spoor gaat en om de diepte te bepalen. Per sleuf wordt machinaal een profielput aangelegd. Deze profielputten worden beschreven en bestudeerd door de aardkundige van het projectteam. Sporen waarbij de metaaldetector een signaal geeft, worden aangeduid in de sporenlijst. Metaalvondsten worden enkel ingezameld als zij zich aan het vlak bevinden of als ze zich in een spoor bevinden dat gecoupeerd wordt. De aanwezigheid van een steentijdsite kan niet uitgesloten worden. Tijdens het vooronderzoek dient er daarom aandacht geschonken te worden aan concentraties van lithische artefacten. Indien lithische vondsten aangetroffen worden dient ingeschat te worden of het om verspreide vondsten gaat of om een activiteitenzone. Steentijdvondsten worden driedimensionaal ingemeten. Deze vondsten en concentraties worden aan een specialist voorgelegd om een verdere waardering van het terrein te bekomen. Dit kan betekenen dat er overgegaan dient te worden tot verkennende en waarderende boringen en eventueel proefputten ifv steentijdsites aangelegd dienen te worden. Na afloop van het onderzoek worden de sleuven gedicht om verdere degradatie van eventueel aanwezige sporen te voorkomen. Indien nodig worden kwetsbare sporen (graven, zeer ondiep bewaarde sporen) afgedekt met doek of plastic zodat ze in geval van een vervolgonderzoek in de vorm van een opgraving niet verder worden aangetast vooraleer ze onderzocht kunnen worden.

Het onderzoeksdoel is bereikt wanneer op basis van het vooronderzoek met ingreep in de bodem een voldoende gefundeerde uitspraak gedaan kan worden over de aard en omvang van de archeologische waarden in het projectgebied en wanneer een eenduidig advies kan gegeven worden voor vrijgave van het terrein, behoud in situ of vervolgonderzoek door middel van een opgraving.

2.2.2. VOORWAARDEN ONDERZOEK

De bestaande gebouwen worden tot net onder de vloerplaat uitgegraven en ook de verharding wordt verwijderd. Eventueel aanwezige kelders blijven behouden. Hierna volgt het proefsleuvenonderzoek.

Ook elementen die het onderzoek belemmeren zoals woekerende begroeiing, kleine constructies, storthopen, zandbergen etc... dienen verwijderd te worden.

2.3. VOORZIENE AFWIJKINGEN VAN DE CODE VAN GOEDE PRAKTIJK

Er worden geen afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk voorzien. Moesten er tijdens de uitvoering van het vooronderzoek met ingreep in de bodem redenen zijn waarom wel wordt afgeweken van de bepalingen in de code, dan worden deze gemotiveerd in het verslag van resultaten.

3. FIGURENLIJST

Figuur 1: Kadasterkaart met aanduiding projectgebied. © Geopunt Vlaanderen s.d.	2
Figuur 2: Voorstel proefsleuvenplan. © Devroe bv 2020	4